

Čemu doktorat?

Doktorat je vjerojatno jedina stvar na svijetu koju se ne može kupiti novcem ili utjecajem, već samo znanjem i trudom.

Naravno, novcem se relativno uspješno reklamira i osobni uspjeh. Čemu inače luksuzna odjeća? Upadljivo trošenje na kuću na brdu i jahtu u luci, na sva ta skupa vozila, sate, torbe zaista ostavlja dojam osobe koja je poduzetna, talentirana i poslovno vješta. A, budimo iskreni, novac i utjecaj realno kupuju i sreću i prijatelje i ljubav. Društvenim rječnikom: ekonomski kapital komotno se pretvara u onaj socijalni i kulturni kapital. "I bogati plaću?"

Samo po telenovelama i narodnim pjesmama. Istraživanja pokazuju da su bogatiji ljudi dugovječniji i zadovoljniji tim svojim dugotrajnim životom.

S druge strane, doktorat proizvodi patnju, nevolju i bol. Po istraživanju najozbiljnijeg svjetskog znanstvenog časopisa "Nature" iz 2018. godine, postoji dramatična "kriza" glede mentalnog zdravlja među doktorandima. Istraživanje je obuhvatilo 2279 postdiplomskih studenata iz 26 zemalja i 234 institucije, i kod njih je otkrilo umjerene i teške oblike anksioznosti (41 %) i depresije (39 %).

U pitanju je čak šest puta veća stopa ozbiljnih mentalnih problema u usporedbi s "normalnom" populacijom (6 %)! Slično tome, prema istraživanju 3659 doktoranada iz Belgije 2017. godine, jedan od dvoje ljudi koji pišu doktorat osjećaju značajne psihološke tegobe, a jedan od troje u riziku su od teške depresije.

Taj udio dramatično je veći ne samo u usporedbi s običnim građanima već i s ljudima s fakultetskom diplomom, kao i sa studentima osnovnih studija. Dakle, ni fakultet ni studij, već isključivo pisanje doktorata je to što izaziva ogromne probleme s mentalnim i redovitim zdravljem.

Zaista, čemu doktorat? Titula doktora znanosti ("philosophiae doctor") jedan je od istinskih srednjovjekovnih dragulja. Prvi doktorat dodijeljen je u Parizu oko 1150. godine. Prvotno, u pitanju je bila rimokatolička "licencija" da netko može predavati latinski na sveučilištu.

U ovih devet stoljeća nije se mnogo toga promijenilo. Jedini posao za koji je zaista nužna ta rimokatolička "licencija" je posao na sveučilištu ili znanstvenom institutu i eventualno u par međunarodnih organizacija. Uistinu, zašto onda?

Od 45 američkih predsjednika samo je jedan imao doktorat (Woodrow Wilson). Dodatno, ni fakultet nije završilo njih dvanaest, uključujući tu i samog Washingtona, Lincolna i Trumana.

Doktorate nisu imali ni Churchill ili De Gaulle, ni Gandhi ili Mandela, ni Tesla, ni Bill Gates, koji nisu završili ni fakultete. Pa i nakon svojevršne globalne eksplozije u broju doktorata nakon 2000. godine, doktori znanosti i dalje su ekstremna manjina u društvu. Čak i u najrazvijenijim državama svijeta čine statističku pogrešku od oko 1 % populacije (0,6 % u Nizozemskoj, 0,7 % u

Belgiji i Španjolskoj, 0,9 % u Francuskoj, 1,1 % u Austriji, 1,2 % u Finskoj, 1,4 % u Njemačkoj i 1,6 % u Švedskoj).

Možda se onda radi o novcu? Ma kakvi. Osobe s doktoratom u prosjeku zarađuju 26 % više novca od ostatka populacije, što zvuči zgodno dok ne uvidimo da osobe s magisterijem već zarađuju 23 % više, a osobe s diplomom osnovnog studija 14 % više od ostatka radne snage. Je li onda tih 3 % razlike u plaći vrijedno tih šest do devet doktorskih godina bola i truda, kao i skupe školarine doktorskih studija?

Istraživanja pokazuju i da su prekvalificirani radnici, tj. doktori znanosti zaposleni izvan akademskog svijeta, mnogo nezadovoljniji i neproductivniji na svojem poslu. Dok oni doktori znanosti zaposleni unutar akademske "kule od slonovače", ukoliko su angažirani kao honorarni ili "part-time" profesori, zapravo zarađuju manje od građevinskih radnika i nerijetko su na rubu siromaštva. Dakle, doktori znanosti financijski su osiromašeni, mentalno rastrojeni i nerijetko politički nepodobni. Zašto bi stoga bilo tko ikada doktorirao?

Zvuči smiješno, ali upravo zato što je – teško.

Doktorat je jedan sizifovski egzistencijalno težak pothvat. I baš u tome je njegova poanta. Svaka doktorska disertacija rezultat je neprekidnog višegodišnjeg rada, borbe, sukoba i truda, preopterećenosti i izgaranja, praćenog stresom, sumnjama, krizama i preispitivanjima, Sokratovski tragičnim i katarzičnim saznanjem da zapravo ništa ne znamo.

Svaki doktorat najprije mora pokazati iznimno poznavanje postojećeg korpusa znanja o nekoj krajnje kompleksnoj temi, što podrazumijeva godine i godine čitanja, učenja i istraživanja. Zatim, doktorat implicira i godine i godine umobolnog pisanja, reviziranja, provjeravanja, brisanja i ponovnog pisanja.

Od tuda se, uostalom, i šapuće da se pisanje doktorata nikada zaista ne "završava", već samo "prekida". I, na kraju, svaki doktorat mora donijeti jedno sasvim novo znanje na planetu Zemlji. Dakle, on zaista mora unaprijediti postojeće razumijevanje prirode ili društva, svijeta i života. Inače nije u pitanju doktorat. Zvuči preteško? Možda zato što je. U kojem to još dijelu našeg društva,

osim u znanosti, uopće postoji takva ekstremna patnja i stroga provjera neke pozicije, zvanja i titule?

I sve se to usporedno odvija u jednom konkurentskom akademskom okruženju koje prečesto prati i brutalna eksploatacija doktoranada kao jeftine radne snage u vidu raznih demonstratora, mlađih istraživača, suradnika u nastavi ili asistenata.

Ubrojimo u sve to i birokratsku borbu sa sveučilišnom administracijom, raznim senatima, nastavno-znanstvenim i stručnim vijećima, koji potiču "podobnost" teme, kandidata i mentora. A tek mentori, o čijoj osobnosti i egu, realno, ovise i sam "život i smrt" doktoranada.

Jednostavno, zaista je u pitanju recidiv jedne srednjovjekovne patnje, ali u 21. stoljeću. Mentalna rastrojenost i depresija tada su nuspojave prirodne poput "crnih pluća" kod rudara u Manchesteru iz 19. stoljeća. Ako zamolimo doktore znanosti da se prisjete rada na svojem doktoratu, zaplakat će jače nego što se muškarcu rasplaču kad se prisjete vojnog roka usred Hladnog rata.

Zato i ne iznenađuje što doktorandi, ovdje i širom svijeta, šest puta češće oboljevaju od ozbiljnih mentalnih bolesti. I ovaj sociolog i kolumnist – kao i doktor znanosti – pamti posljednjih godinu dana pisanja i procedure do obrane svoje doktorske disertacije kao profesionalno i osobno najteže razdoblje u životu. Ne ponovilo se nikada. A onda opet, u pitanju je bilo možda najbolje osobno formativno iskustvo, kao i najveći životni izazov ikada.

Jer, ponovimo to, doktorat je stvar koja se jednostavno ne može kupiti novcem i utjecajem. Niti prepisati ili plagirati, unatoč mnogim pokušajima u zemlji i svijetu, a posebno u zemlji. Tu se ipak nešto mora znati i još godinama mukotrpno raditi. I ne postoji prečica. I zato je doktorat ulaznica u jedan poseban klub, što razumiju samo oni koji su prošli tim putem od krvi, znoja i suza.

Doktorat je poput osmijeha – onaj lažni se prepoznaje odmah i ne može se lažirati. U tome je njegova najveća snaga. Doktorat još uvijek znatno više i bolje reklamira nečije znanje, vještinu, trud i rad od svih ostalih statusnih simbola u ovom populističkom svijetu lišenom čvrstih vrijednosti.

I zato je doktorat toliko atraktivan za naše političke skorojeviće. Uz malo novca, utjecaja i "kontakata", gotovo svatko može kupiti ljepotu, zdravlje, fakultetsku diplomu, prijatelje, novo odijelo i rabljeno vozilo. Ali ne i doktorat.

U pitanju je rijetko nedodirljivo i objektivno svjedočanstvo da je netko godinama zaista asketski crnčio, znojio se, raspadao se i sastavljao, sabirao i oduzimao te mučenički i spartanski hrabro gurao taj komadić doktorske disertacije uzbrdo i protiv svijetu i zatim nešto novo saznao i doprinio znanosti i svijetu. Malo tko je zaista spreman na takvu ekstremnu i mukotrpnu osobnu žrtvu u ime znanosti i širenja okvira ljudskog znanja.

U pitanju je možda i jedini preostali ili tvrdi indikator truda i rada na ovom svijetu.

Izvor: <http://academlink.com>

2nd INTERNATIONAL CONFERENCE
"THE HOLISTIC APPROACH TO ENVIRONMENT"
REPUBLIC OF CROATIA, SISAK
MAY 21st - 22nd, 2020

The objective of the conference is to present current scientific and technological, theoretical and practical knowledge and achievements in the field of environmental protection, environmental engineering, and sustainable development as well as the more intensive connection of scientists and researchers from these areas.

Participation in the conference is not subject to a fee.

Selected papers in the revised or extended form will be considered for publication in the following journals:

The Holistic Approach to Environment
Kemija u industriji
Hemijska industrija
Environmental Engineering -Inženjerstvo okoliša
Annals of Disaster Risk Sciences
International Journal of Ecosystems and Ecology Sciences (IJEES)

<https://konferencija.hrcpo.com>